

захисту дисертації все своє життя присвятив науково-педагогічній діяльності в Харківському інституті громадського харчування. Де пройшов шлях від викладача до ректора інституту. За 20 років, завідування кафедрою устаткування, він організовував лабораторії, налагоджував зв'язки між наукою та виробництвом.

Беляєв М.І. зробив великий внесок у розвиток громадського харчування, підготував багато фахівців, наукових кадрів, втілював велику кількість новаторських ідей, і при цьому був зразком компетентності, працездатності, порядності і, нарешті, абсолютної відданості обраній справі – вдосконаленню нашої галузі.

Виходячи з теплих спогадів соратників та учнів, М.І. Беляєв був взірцем високих моральних цінностей та життєвих принципів, працелюбним і вимогливим до себе та оточуючих. Вся трудова та наукова діяльність М.І. Беляєва була спрямована на розвиток галузі. Він пройшов шлях від кухаря до доктора наук, що свідчить про неабиякі здібності, професійну цілеспрямованість, незвичайну працездатність, високу організованість.

Читаючи лекції студентам, він умів їх зацікавити, свій складний технічний предмет викладав доходливо, жваво. Він навчав оточуючих не тільки працювати, а й насамперед – жити.

Не дивлячись на біль втрати, наукові напрямки, за якими працював М.І. Беляєв, продовжують розвивати його учні. Ми, молоде покоління кафедри, також вважаємо себе частиною наукової школи М.І. Беляєва.

Не можемо не сказати, нам шкода, що ми не мали можливості жити і працювати в один час з такою неординарною видатною людиною.

І.В. Золотухіна, канд. техн. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

В.М. Червоний, канд. техн. наук, ст. викл. (*ХДУХТ, Харків*)

БЕЛЯЄВ МИХАЙЛО ІВАНОВИЧ – ЗАСНОВНИК ВИДАВНИЧОЇ СПРАВИ

Чверть століття для історії – це мить, для підрозділу університету – знаменна дата, а для співробітників, що працюють, – це вже значна подія, яку приємно відзначити.

Сьогодні молодим науковцям дуже складно навіть уявити, чому один навчальний заклад має можливість видавати в себе всю наукову та навчально-методичну літературу, а інший – змушений звертатися до видавництва та споріднених навчальних закладів. Таким чином, терміни

видання можуть подовжуватися на декілька місяців, а то й років. Це зараз автор має змогу підготувати свій рукопис до друку, сидючи вдома за комп'ютером, а потім підписати в завідувача кафедри та здати редактору. Готову статтю може отримати за місяць-два. Є випадки, коли автор хоче побачити свою статтю в уже зверстаному збірнику праць.

А раніше для того, щоб подати свій рукопис у видавництво, спочатку треба було його написати, потім знайти хорошу друкарку, яка вартувала на той час чималих грошей, і надрукувати на друкарській машинці. Потім уважно вчитати й виправити помилки, вирізаючи окремі літери та вклеюючи їх у текст. А вже згодом віднести працю у видавництво, де її включають до плану і де вона чекатиме дуже довго. І це ще не все. Із видавництва рукопис потрапляв у контролюючий орган, і, якщо в роботі було виявлено деякі відомості не для друку, праця поверталася автору. А це – ще додатковий час на експертизу, видання та узгодження з контрольними органами.

Єдине видання, яке можна було надрукувати без видавництва, – це автореферати дисертацій. Але його треба було віднести в Держпром на контроль і отримати дозвіл через 1-2 доби. Якщо не виникне складностей із відкритою публікацією, можна віднести в друкарню. У разі виявлення – весь процес повторюється.

Сьогодні є такі випадки, коли автореферат після підпису ректора автор приносить до друку і бажає, навіть вимагає, отримати наклад автореферату за годину-дві.

А тепер уявіть собі, що ви захищаєтесь не в Харкові, а в Ленінграді або Москві, де все незнайоме і, в першу чергу – спеціалізована вчена рада. Тим більше, що ми знаємо, як ставляться росіяни до мешканців України. Важко також було захищатися в Одесі та Києві. Я все це розповідаю, щоб привернути увагу до того, наскільки складно було отримати науковий ступінь у той час. Михайло Іванович Бєляєв через усі ці торттури пройшов сам. Така доля спіткала потім і його учнів: О.І. Черевка, Л.П. Малюк, Г.В. Дейниченко, Г.М. Постнова, В.С. Артеменко, О.М. Бикова, О.О. Простакова, Л.М. Попова, Т.П. Коростельову. І тоді він поставив собі за мету полегшити життя молодим ученим нашого інституту під час захисту дисертацій. Зараз ми маємо можливість бачити результати його наполегливої праці.

На сьогодні будь-яка приватна фірма має право бути видавцем, виготівником і розповсюдjuвачем книжкової продукції. А в ті далекі вісімдесяті було зовсім по-іншому. Існував список головних інститутів Держкомвидава УРСР, куди входили такі вищі навчальні заклади, як ХДУ ім. М. Горького, ХПІ, ХАІ, ХАДІ, ХІПТ. Їм дозволялося видавати

все, навіть журнали. А викладачі Харківського інституту громадського харчування друкували свої праці лише за планом Донецького інституту радянської торгівлі та у видавництвах держави, хоча наш ВНЗ був єдиним вищим закладом такого профілю в Радянському Союзі.

Чому наші вчені не мали можливості видавати підручники, навчальні посібники, монографії та публікувати статті у своїх збірниках наукових праць? Це питання непокоїло ректора І.Г. Бережного та проректора з наукової роботи М.І. Беляєва, який почав активну підготовчу копітку роботу з консультування та узгодження з компетентними вищими органами для отримання дозволу на право видання друкованої продукції поза видавництвами.

Михайло Іванович розумів, що з отриманням такого дозволу інститут матиме кращу можливість готувати наукові кадри в себе в інституті та створювати спеціалізовані вчені ради із захисту дисертацій.

У березні 1988 року його обрано ректором інституту, а вже в червні – отримано результати докладених зусиль зі створення редакційно-видавничого відділу: із Держкомітету у справах видавництв, поліграфії та книжкової торгівлі УРСР отримано листа, у якому зазначалося, що з 1988 року наш інститут включено до «Переліку головних організацій міністерств, комітетів, відомств, що мають право на видання друкованої продукції поза видавництвами».

Одразу М.І. Беляєв підписав наказ про створення в інституті редакційно-видавничого відділу. У преамбулі до цього наказу було сказано, що Міністерством торгівлі УРСР (на той час інститут підпорядковувався цьому міністерству) передається план випуску відомчої літератури обсягом 60 друкованих аркушів нашому інституту. Ураховуючи, що обсяг внутрішньої інститутської друкованої продукції збільшується до 240 друкованих аркушів, виникла необхідність створення редакційно-видавничого відділу. Штатний розклад нашого відділу – 5 осіб: начальник, старший редактор, редактор, випусковий, коректор.

Здійснилася мрія Михайла Івановича Беляєва. Із того часу й до сьогодні ми на власній поліграфічній базі виконуємо майже всі замовлення наших підрозділів і кафедр.

М.О. Середенко, керівник видавничого відділу
(ХДУХТ, Харків)